

Läkemedelsmissbruk

Publicerad 20.12.2005

Läkemedel som påverkar människans nervsystem och känsloläge har i regel utöver terapeutisk verkan också icke-önskvärda verkningar. Problematiska i det avseendet är lugnande medel och sömnmedel, exempelvis bensodiazepiner och barbiturater. Andra läkemedel i samma kategori är smärtstillande medel som påverkar centrala nervsystemet bland annat morfinderivat, bantningspreparat det vill säga amfetaminliknande medel, vissa hostmediciner som innehåller kodein och/eller efedrin och vissa läkemedel som påverkar tarmverksamheten och innehåller opium. Att samtidigt använda alkohol och barbiturater eller alkohol och propoxifen kan rentav vara livsfarligt.

För att förhindra missbruk övervakas tillgången till sådana mediciner av läkare. Trots det visar undersökningar att det är mycket vanligt att receptbelagda mediciner används fel. En del av "missbruket" är i första hand skadlig för hälsan, en del är läkemedelsmissbruk i egentlig mening.

Skadligt bruk av mediciner är exempelvis att ta antibiotikakurer "för säkerhets skull", att avbryta en kur när symtomen lättat eller använda överdrivet mycket värkmedicin. Också så kallat vanemässigt bruk av sömnmedel och lugnande mediciner kan vid ökat fysiskt och psykiskt beroende få användaren att överskrida den ordinerade dosen.

Med egentligt missbruk avser man vanligtvis att man mer eller mindre medvetet använder lugnande medel eller andra läkemedel i avsikt att bli berusad eller för att förändra känsloläget. Läkemedlen används då ofta i kombination med alkohol eller någon annan drog och överdoseras i regel. Läkemedel som är avsedda att intas oralt kanske extraheras och används intravenöst. Det är också vanligt att tabletter som är avsedda att smälta under tungan används som snus.

Läkemedelsmissbruk utgör en del av problematiken med blandmissbruk, där alkohol oftast ingår. Bakom ett läkemedelsmissbruk i berusningssyfte kan även finnas narkotikaproblem. Speciellt opiatmissbrukare kan söka surrogat för heroinets effekter och lindring för abstinensbesvär genom att ta till läkemedel som innehåller opiater.

Risken för dödlighet i olycksfall är stor för läkemedelsmissbrukare. Om situationen helt glidit en ur händerna kan det finnas få möjligheter att på egen hand komma ur missbruket. Professionell hjälp finns dock att få bland annat på ungdomsstationer, A-kliniker och vissa specialpolikliniker, till exempel Beroendepsykiatrisk polikliniken vid HUCS.

Antti Holopainen

överläkare

Järvenpää socialsjukhus

link

Källa till webbadress: <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/informationssnuttar/lakemedel/lakemedelsmissbruk>